

Slovenski dom

Štev. 129.

V Ljubljani, sreda 7. junija 1939.

Leto IV

Angleški odgovor na ruske pogoje za vojaško zvezo

Med sovjetskim izsiljevalnim obotavljanjem so se začeli važni vojaški posveti Anglije s Francijo

London, 7. junija. o. Iz vladnih krogov poročajo, da so na večerajšnji seji, ki je bila sklicana nenadoma, razpravljali o angleškem odgovoru na sovjetske nove predloge in pogoje, pod katerimi bi bila Sovjetska Rusija pripravljena skleniti obrambno zvezo s Francijo in Anglijo. Odgovor angleške vlade bodo poslali v Moskvo že noč. Vseboval bo naslednje tri točke:

1. Angleška vlada sprejema ruski predlog, da bodoča pogodba o vzajemni pomoči ne bo vezana na določila Zveze narodov, marveč bo v njej samo omenjeno, da je v skladu z načeli in težnjami Zveze narodov.

2. Angleška vlada sprejema sovjetsko zahtevo, da posvetovanja med Anglijo, Francijo in Rusijo, ki naj bi jih začele po angleški zamisli te tri države ob nevarnosti, ne bodo

izključevala takojšnje in avtomatične pomoči državi, ki bo v nevarnosti.

3. Angleška vlada je pripravljena pomagati Rusiji in vsem njenim sosedam, meni pa, da imena teh sosed v pogodbi ne smejo biti navedena, kakor je to zahtevala glede baltičkih držav Sovjetska Rusija, ker bi s tem spravila pogodba v zadrego omenjene države, češ da Anglija, Francija in Rusija ne upoštevajo neodvisnosti.

Ta angleški predlog razlagajo v tem smislu, da bi veljal samo za zahodne sovjetske sosesde, ne pa za države, ki meje na vzhodno rusko mejo,

predvsem Kitajska. Če bi Sovjeti zahtevali tudi to, bi Anglija bila obvezana takoj pomagati Kitajcem in bi seveda za tako pomoč porabila večinski del svoje vojaške moči. Če bi Sovjeti vztrajali pri tem, in ni izključeno, da bodo, potem o zvezi med tremi velesilami pač ne more biti govora.

Včeraj je dopotoval v London vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin na posvete z angleškim generalnim štabom. Ves londonski tisk pozdravlja njegov prihod in vidi v njem dokaz za vedno večje dejansko obrambno sodelovanje med Francijo in Anglijo, ki je trdno in bo ostalo, pa naj pride do zveze s Sovjeti ali ne.

Osem milijard dinarjev bo dala Anglija Poljski za izpopolnitev njene obrambe

London, 7. junija. o. Včeraj je bil pri angleškemu zunanjemu ministru Halifaxu sprejet poljski poslanik Raczyński. Predmet njegovega dolgega posvetovanja so bile poljske želje glede angleške denarne pomoči za izpopolnitev poljske oborožitve, ki bi jo bilo treba v kratkem tako izpopolniti, da bi lahko Poljska kljubovala vsakemu napadu dokler ne bi dobila pomoči od Anglije in Francije. Pred dvema dnevi se je vrnilo iz Varšave angleško vojaško-tehnično odposlanstvo, ki je vladni poročalo o potrebah poljske vojske. To poročilo je služilo za podlago včerajšnjemu razgovoru.

Poljski je potrebno predvsem dobro težko topništvo in povečanje sedanega, nezadostnega števila velikih bombnih letal. Za to izpopolnitev, ki bo veljala veliko denarja, mora Poljska dobiti

pomoč od drugod. Izvedba celotnega obrambnega načrta, ki ga narekujejo sedanje potrebe, bi veljala 20 do 30 milijonov funtov šterlingov (pet do osem milijard dinarjev). Toliko je Anglija tudi pripravljena Poljski dati kreditov. Angleška vlada bo o končnem znesku sklepala v kratkem in nato takoj obvestila poljsko vlado.

Angleški zunanji minister je včeraj tudi obvestil poljskega poslanika o poteku pogajanj s Sovjetsko Rusijo. Ker je treba pričakovati po angleškem mišljenju v prihodnjih mesecih nove zaostritve političnega stanja v Evropi, sta se državniška posvetovanja tudi o tem, kako bi sedanje začasno angleško-francosko poročilo za Poljsko v kratkem spremenili v stalno in trajno jamstvo za nedotakljivost poljskih meja.

Sestanek italijan. poslanika v Londonu z zun. ministrom Halifaxom

Italija ne misli odpovedati sporazumov z Anglijo

London, 7. junija. o. Snoči je odpotoval iz Londona v Rim italijanski poslanik Grandi, da se udeleži prihodnje seje velikega fašistovskega sveta. Po več tednih je pred odhodom obiskal zunanjega ministra Halifaxa in imel z njim dolg pogovor. O tem sestanku pravijo, da državnik na njem nista razpravljala o morebitni odpovedi angleško-italijanskih sporazumov o Sredozemlju, sklenjenih lani, čeprav je Italija po podpisu angleško-turške vojaške zveze nekaj časa mislila na to, a je zdaj, tako kaže, to misel opustila. Glavno vprašanje, o katerem sta razpravljala, je bila razmejitve med angleškim in italijanskim ozemljem v Vzhodni Afriki ter več drugih zadev,

predvsem gospodarskih, ki zadevajo obe državi, a so se pogajanja za njihovo ureditev zadnje čase ustavila. Zdi se, da je angleški zunanji minister italijanskemu zastopniku pri tej priliki poudaril, da je Anglija trdno odločena upreti se vsakemu napadu, ki bi skušal spreminjati sedanje stanje v Evropi in na Sredozemskem morju. Lord Halifax je poslaniku tudi izrazil svoje obžalovanje zaradi govora, ki ga je Grandi imel pred nekaj dnevi pred italijansko kolonijo v Londonu in je v njem ostro prijel Anglijo in Francijo. Halifax je glede tega govora poudaril, da škoduje obnovitvi prijateljskih odnosov med obema državama.

Gospodarsko geslo nove Španije: Zmanjšanje izvoza

Madrid, 7. junija. o. General Franco je včeraj na zboru falangistov imel govor, v katerem je obravnaval tudi bodoče državno gospodarstvo in gospodarsko politiko nove Španije. Izjavil je naslednje:

»Bili moramo pripravljeni braniti se pred obkoljevanjem onih, ki so zagrešili zločine v republikanski Španiji in ki zdaj pripravljajo skrivno ofenzivo proti naši državi. To podpirajo prostozidari in komunisti. Najnujnejše vprašanje našega narodnega gospodarstva je to, da se naš izvoz izenači z uvozom. V zadnjih štirih letih je bil naš uvoz mnogo večji kakor izvoz. Bodoča gospodarska politika Španije mora biti v prvi vrsti usmerjena v zmanjšanje razlike, ker bi sicer Španija molara bolj in bolj obubožati. Prva dolžnost je, da ustavimo uvoz onega blaga, brez katerega država lahko živi, ter da zvišamo izvoz in dobimo tako tuji denar za nakup potrebnega tujega blaga z gotovino. Geslo bodoče Španije naj bo: Izdelavati blago, ki ga svet išče in ki bo podprlo našo državo na trgu.

Ne pozabi, da bo kongres Kristusa Kralja že konec julija. — Le žrtve bodo kongresu pomogle do uspeha!

Romunski zunanji minister potuje v Turčijo in Grčijo

Bukarešta, 7. junija. o. Uradno poročajo, da bo romunski zunanji minister Gafencu odpotoval 9. junija na uradni obisk v Atene in v Turčijo na posvetovanja s turškimi in grškimi državniki. 19. junija se bo vrnil v Bukarešto, kjer ga bo naslednji dan obiskal turški zunanji minister. Ta potovanja so v zvezi s prizadevanji za okrepitev Balkanskega sporazuma, h kateremu naj bi pristopila tudi Bolgarija. Za to si zaslži prizadeva Turčija, ki bi rada med Bolgarijo in Romunijo dosegla miren sporazum glede Dobrudže. To zahteva Bolgarija nazaj od Romunije kot pogoj za vstop v Balkansko zvezo.

Zakon o razglasitvi vojnega stanja na Poljskem

Varšava, 7. jun. m. Poljska poslanska zbornica je brez razprave sprejela zakon o razglasitvi vojnega stanja. Po tem zakonu ima predsednik republike pooblastilo za razglasitev vojnega stanja, kadar bi smatral to za potrebno. V tem trenutku preide vsa civilna oblast v roke vrhovnega poveljnika maršala Rydzka Smiglyja. Pred razglasitvijo vojnega stanja se bo predsednik republike vedno posvetoval z vrhovnim poveljnikom vojske.

Truplo Joška Kosa prepeljano v Maribor

Belgrad, 7. junija. m. V Belgradu je bil včeraj popoldne pogreb referenta za meščanske šole za Slovenijo v prosvetnem ministrstvu g. Joška Kosa. Poleg sorodnikov ter številnih prijateljev in tovaršev iz prosvetnega ministrstva ter članstva Prosvetnega društva v Belgradu je šel za pogrebom tudi gradbeni minister dr. Miha Krek. Pogrebni sprevod je vodil župnik s Cukarice g. Tumpej ob asistenci prof. Tomaža Ulage in kateheta Jungerja. V imenu Slovencev se je od pokojnika poslovil na železniški postaji prof. Ulaga, v imenu Druženja meščanskošolskih učiteljev pa g. Divljan. Posmrtno ostanke pokojnega Joška Kosa so snoči odpeljali v Maribor, kjer bo jutri pogreb.

Poseben zakon proti revolucionarnemu delovanju, ki kakorkoli ograža državo, je sprejela in uveljavila irska vlada. Zakon, ki je naperjen proti irski revolucionarni vojski, daje vladi izredno oblast glede preganjanja nasilja.

Vesti 7. junija

Zunanji minister Beck je danes utelešenje vse Poljske in vseh poljskih načel, je izjavil prvi predsednik poljske republike, sloviti klavirski mojster Paderevski, ki se je te dni vrnil iz Amerike.

Vrhovni poveljnik francoske vojske, general Gamelin, se bo jutri udeležil slovesnega kosila, ki mu ga bosta priredili obe angleški zbornici.

Newyorška policija je morala spremeniti ves načrt za zagotovitev varnosti angleške kraljevske dvojice, da ne bi prišlo do kakšnega podobnega dogodka kakor včeraj ob poskusu napada na vojvodinjo Kentko.

Finska ne more sprejeti nobenih poroštev, ki bi jih kdo sklenil brez njene pritrditve, ker se ne mara priključiti nobeni politični skupini v Evropi. Kdor bi Finski vsilil jamstva, katerih ne želi, bi kršil njeno neodvisnost. Tako je izjavil notranji minister Erko.

Grški prestolonaslednik Pavel bo te dni odpotoval v Bukarešto na slavnosti romunske mladine.

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Welles je imel včeraj v colombijskem vseučilišču govor, v katerem je navajal razloge, ki so priveli do znanega Rooseveltovega pisma Hitlerju in Mussoliniju. Zaradi tega govora ga odstro napada nemški tisk.

Egiptovski zunanji minister bo 17. junija obiskal Turčijo in se s turškimi voditelji posvetoval o obsežnem političnem in vojaškem sodelovanju med obema državama.

19 švicarskih okrožij je pri ljudskem glasovanju za ogromno večino sprejelo vladni predlog, da je treba za obrambo Švice in za javna dela, ki so pri obrambi potrebna, dati še štiri milijarde dinarjev državnega denarja. Samo tri okrožja so glasovala proti predlogu.

Sovjetski maršal Vorosilov je odklonil angleško vabilo, naj se udeleži velikih vojaških prireditve, ki bodo na Angleškem v septembru. Najbrže se maršal boji usode, ki jo je bil deležen njegov Tovarš Tuhačevski takoj potem, ko je malo pogledal čez mejo Sovjetske Rusije.

Kanceler Hitler je imel pri sprejemu nemških prostovoljcev iz Španije govor, v katerem je utemeljeval nemško pomoč za Španijo, in dejal, da se je Nemčija s tem zahvalila za tiho pomoč, ki jo je Španija dajala njej med svetovno vojno.

Japonska vlada je dala svojim poslanikom v Rimu in Berlinu včeraj nova navodila glede japonskega stališča do sedanjega političnega položaja v Evropi. V teh navodilih naj bi bilo tudi pooblastilo, da se poslanika pogajata z nemško in italijansko vlado o morebitni spremembi zveze proti Kominterni, vojaško zvezo med Italijo, Nemčijo in Japonsko.

Italijansko-špansko bratstvo je za vedno potrjeno, pišejo italijanski listi ob včerajšnji veliki paradi prostovoljcev v Napoliju. Parade se je udeležil tudi italijanski vladar.

Letonski in estonski zunanji minister sta včeraj z letali dopotovala v Berlin na podpis nenapadalnih pogodb z Nemčijo.

Španska vlada je imenovala prvega svojega poslanika v Varšavi, ki je bil včeraj sprejet pri predsedniku republike.

Atentat na vojvodinjo Kentko, sestro naše kneginje Olge, je poskusil narediti zmešan človek v Londonu, ki je streljal na avtomobil vojvodinje, ne da bi koga poškodoval. Atentatorja so prijeli.

Sovjetska vlada se hoče maščevati za poraze, ki jih je zadnja leta pretrpela v zunanji politiki, s tem da pri pogajanjih za zvezo z Anglijo trdovratno vztraja pri svojih zahtevah. Toda s tem bo Anglijo in Francijo pripravila do tega, da bosta premislili ali je Rusija res toliko vredna, da bi se za njeno zavezništvo splašalo do konca popuščati. Tako je mnenje poljskega časopisa.

Včeraj jutraj je skoraj do tal pogorela nova železniška postaja v Varšavi. Ogenj je izbruhnil, ker je eksplodirala bomba s kisikom. Škoda znaša šest milijonov zlotov.

Predsednik francoske republike Lebrun je včeraj podpisal uredbo o uvedbi novih visokih naslovov v vojski. General Gamelin bo od sedaj vrhovni poveljnik vojske, admiral Darlan vrhovni poveljnik mornarice, general Vuillemin vrhovni poveljnik letalstva. Razen tega so na novo ustanovili slopnjo armadnega generala. Ker teh mest do zdaj v francoski vojski ni bilo, so francoski generali bili pri slovesnostih v tujini vedno zastopljeni.

Španski vojak, ki so prišli z italijanskimi prostovolci iz Španije, bodo danes korakali v paradi po rimskih ulicah pred spomenikom Neznanega vojaka in jih bo pozdravil predsednik vlade Mussolini.

Izredne ukrepe za varstvo članov kraljeve rodbine je po strelu na vojvodinjo Kentko izdala policija in strogo zastražila kraljevi grad.

Sestanek slovenskih poslancev v Cerknici

Cerknica, 7. junija.

Včeraj je bil v središču Notranjske redni mesečni sestanek slovenskih poslancev, katerega so se udeležili poleg senatorja Smodaja in podpredsednika Mihečiča, poslanci: Gabrovšek, Stare, dr. Smajd, Bitene, Veble, Rigler, Smersu, Teuerschuh, dr. Ogrizek, Koban, Strein, dr. Lavrič, dr. Golja, Masič, Dolenc, dr. Klar, dr. Koc, Gajšek, Tratnik, Bajlec in Kranjc. Po prihodu v Cerknico so poslanci imeli sejo, na kateri so se posvetovali o tekočih zadevah. Nato so po kosilu naredili izlet na Cerkveniško jezero, ki je te dni polno kakor že 30 let ne v tako poznem času. Popoldne so nadaljevali sejo ter se zvečer odpeljali v Ljubljano. Ti vsakomesečni sestanki poslancev so ali v Belgradu, ali pa v katerem slovenskem kraju, da vsi poslanci spoznajo vse predele in potrebe Slovenije.

Zaloigra na Koroški cesti v Mariboru

Mesarski pomočnik Ivan Uršič vdrl v tuje stanovanje in tam ustrelil svojo izvoljenko in nato še sebe

Maribor, 7. junija.

Davi ob pol 6 se je odigrala na Koroški c. 24 zaloigra med dvema mladima človekoma. Ob tej uri je prišel v to hišo 28 letni mesarski pomočnik Ivan Uršič. Vdrl je v stanovanje zobotehnikava Javorek. Uršič je šel v spalnico, v kateri je spala Javorekova kuharica, 27 letna Ana Založnik. Založnica se takoj pripravila, da se je slišal kreg na dvoristi. Nato je stopila Založnikova k oknu ter vprašala pekoveke pomočnike, kdo je epustil Uršiča v stanovanje. Komaj pa je izrekla te besede, je že počil strel in nato še dva. Ljudje so hitro vdrli v sobo. Nudil se jim je grozen prizor. Uršič

in Založnikova sta ležala oba v krvi na tleh. — Založnikova je kazala še znake življenja, zato so poklicali reševalce, ki so jo odpeljali v bolnišnico. Dobil je strel od zadaj v tilnik in je njeno stanje zelo resno. Uršič si je z dvema streloma prebil sence ter obležal na mestu mrtev. Zapustil je tudi pismo, ki dokazuje, da je imel namen umoriti Založnikovo. Z njo je imel pred leti ljubavno razmerje, ki pa se je zadnje čase ohladilo. Pozneje je bil Uršič tudi odpuščen iz službe pri Filipčiču, kjer je ukradel 7000 din ter mu je grozila tudi sodna obravnava. Nanj so se okoliščine toliko vplivale, da je sklenil končati življenje sebi in svoji izvoljenki.

